

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	ก.ย. 2551	18	6258	5

หอเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๐

เที่ยวย่านวัดเกต “ชมทางการค้า ของเชียงใหม่ในอดีต”⁹⁹

ย่าน

ชุมชนค้าขายของชาวจีนแห่งแรกในเชียงใหม่ คือ ย่านวัดเกต ที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานกว่าชุมชนชาวจีนแห่งใดในเชียงใหม่ ในเส้นทางผ่านชุมชนชาวซิกข์ ชาวอิสลาม ชาวขมุ และที่ตั้งของบริษัท

บริติชบอร์เนียวของชาวอังกฤษ สถานที่แห่งนี้จึงคับคั่งไปด้วยศิลปะ วัฒนธรรม และความหลากหลายทางสถาปัตยกรรม อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดึงกินในเวลา กลางคืนและจับจ่ายซื้อของที่ระลึกในเวลากลางวัน ชาวบ้านย่านวัดเกตจะเป็นผู้ที่รักสงบและรักทิวทัศน์ศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาค่อนข้างมากในย่านนี้ รวมถึงการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในวัดเกตการาม แต่เมื่อเข้ามาสู่ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ภาพที่น่าประทับใจของ โบสถ์ไม้คริสต์จักรที่ 1 ทำให้

นักท่องเที่ยวต้องหยุดแวะชมความงามของสถาปัตยกรรมริมแม่น้ำปิง นักท่องเที่ยวจะพบหลุมฝังศพ บุคคลสำคัญชาวตะวันตกของเชียงใหม่และพระรูป สมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรียแห่งอังกฤษ ณ สุสานฝรั่ง รำลึกถึงความรุ่งเรืองของการแสวงอาณานิคมในอดีต ณ ที่นี่เป็นจุดเริ่มของถนนที่มีต้นยางสองข้างทางไปสู่ จังหวัดลำพูน สิ้นสุดเส้นทางที่วัดเมืองสาทรหลวง วัดเกตการาม สันนิษฐานว่าสร้างเมื่อปี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 1 ต.ย. 2551	18	6258	5

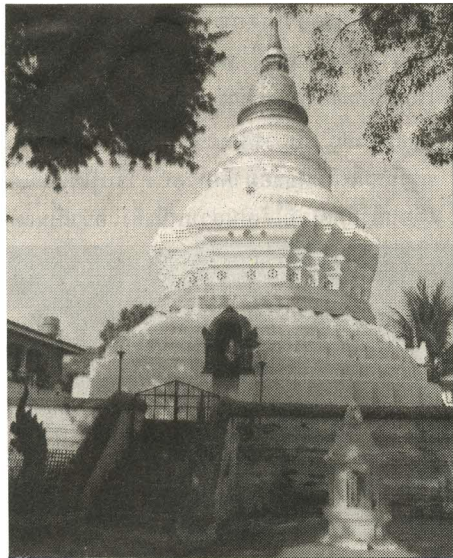
พ.ศ.1971 เดิมชื่อ วัดสระเกศ สร้างขึ้นโดยพระเจ้าสามฝั่งแกน พระราชบิดาของ พญาติโลกราช โดยมีพระยาเมือง พระยาคำ และพระยาลือ มีบวรารทั้งหมด 2,000 คนในการก่อสร้างวัดเกตการาม (ศิลาจารึกประวัติวัดเกตการามอยู่ด้านทิศใต้ของ วิหาร) สถาปัตยกรรมประกอบด้วย วิหารหลังใหญ่ เป็นวิหารทรงล้านนาซ้อนชั้น หลังคา 4 ชั้น 2 ตับ มีหลังคาคลุมรวบันได หน้าบันประดับลวดลายแกะสลักลาย พรณพุกษาปิดทอง นาคะตันเป็นไม้ แกะสลักลวดลายเครือเถา บัวหัวเสา ประดับด้วยแก้วอั้งวะหางหงส์ประดับด้วยไม้เป็นรูปนาคลายองประดับด้วยแก้ว อั้งวะลังรักปิดทอง ภายในวิหารลังรักปิดทองร่องชาด ในวิหารมีธรรมมาสน์ และ สัตตภัณฑ์ที่สมบูรณ์และสวยงามอยู่หน้าพระประธาน ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปาง

มารวิชัยขัดสมาธิราบก่ออิฐถือปูนลังรักปิดทองหลังพระประธานประดับด้านพระแม่ม มีศิลาจารึกเรื่องราวของวัดเกตการามจารึกด้วยอักษรฝักขามอยู่ตรงมุขวิหารด้าน ทิศใต้ พระอุโบสถมีหลังคาซ้อนกัน 3 ชั้น 2 ตับแบบล้านนาหน้าบันประดับด้วย ไม้แกะสลักลายพรณพุกษาลงรักปิดทองบาน ประดับด้วยไม้แกะสลักรูป เทวดา (นายทวาร) และประดับด้วยตัวกิลและสิงห์โตจีนเหยียบมังกรและปลา พนน้ำรูปปั้นที่ได้รับอิทธิพลจีน ลักษณะโค้งคิ้วมีรวงผึ้ง เจดีย์เป็นเจดีย์ทรงกลม แบบล้านนา ฐานเป็นสี่เหลี่ยมย่อเก็จ ถัดไปเป็นมัลลยเถา 3 ชั้น ประดับด้วยทอง จังโกดุนด้วยลวดลายต่างๆ ตั้งแต่ปากกระพี้ถึงบัลลังก์ ประดับกระจกสีต่างๆ ปลี ยอดเป็นฉัตร มีเจดีย์บวราร 4 องค์ องค์ระฆังทรงกลม มีบัลลังก์ ปล้องไฉน ปลี ยอด ฉัตร ด้านหน้ามีซุ้มพระพุทธรูปประทับยืน รวบันไดเป็นรูปพญานาค หอระฆัง ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอพระไตรปิฎก มีลักษณะครึ่งตึกครึ่งไม้ก่ออิฐถือปูน มีฟาโลล้อมรอบ หลังคาชั้นเดียวมุงด้วยกระเบื้องหางตัดปลายแหลม ซ่องฟาโลมี การลังรักปิดทองทั้งหลังประกอบด้วยลวดลายดอกประจายาม ศาลาอเนกประสงค์

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๔ ธ.ค. 2551	18	6258	5

ศาลาบาตรศิลปะแบบจีนมีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่เก็บรวบรวมสิ่งโบราณต่างๆ เปิดเวลา 8.00 น.-16.00 น.ใช้เวลาชมประมาณ 15 นาที

ย่านวัดเกต ย่านค้าขายของชาวจีนและย่านชาวฝรั่งฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงเป็นย่านที่รุ่งเรืองสูงสุดในยุคสุดท้ายของการค้าทางน้ำของเชียงใหม่ ร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองในอดีตที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันว่าถนนสายนี้คือศูนย์กลางการค้าขายที่สำคัญของย่านวัดเกต คือ

อาคารบ้านเรือนทั้งดงามโดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าตลอดสองฟากถนน เช่น บ้านนิมมานเหมินท์ บ้านคุณารักษ์ บ้านอรพินท์ บ้านท่าช้าง บ้านสี่เสาหกเสา บ้านเหลียวยงวัน (เดอะแกลลอรี่) บ้านเบนนิวาส ที่เคยเป็นสำนักงานบริษัทบริติชบอร์เนียว ฯลฯ อาคารบางหลังยังคงใช้เป็นที่อยู่อาศัย บางหลังปรับเปลี่ยนเป็นร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ผับ นอกจากนี้ ยังมีขนมของว่างดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงของวัดเกต เช่น ข้าวเกรียบปากหม้อ สากุไล่หนู สูตรลุงจรและขนมตาลตระกูลเข็มเพชร เป็นต้น

วัดซิกข์ ชาวซิกข์คนแรกที่เดินทางเข้ามายังจังหวัดเชียงใหม่ คือ นายอีเซอร์ ซิงห์ โดยเข้ามาทางประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ.2448 หลังจากนั้นมิชาวซิกข์มารวมเพิ่มขึ้นอีก 4 ครอบครัว คือนายรัตตัน ซิงห์ นายเกียน ซิงห์ นายวาเรียมาม ซิงห์ และ นายอมารดาส ซิงห์ จึงได้พร้อมกันจัดตั้งศาสนสถานหรือวัด (Gurdwara) ขึ้นโดยสร้างเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว มีลานกว้างสำหรับประกอบพิธีทางศาสนา การตั้ง

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ - ๒ ธ.ย. 2551	ปีที่ 18	ฉบับที่ 6258	หน้า 5
------------------------------------	-------------------------	-------------	-----------------	-----------

หลักแหล่งของชาวซิกข์จะตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกันเป็นกลุ่มและใกล้รอบศาสนสถานหรือวัดของตน เนื่องจากวัดของชาวซิกข์มีบทบาทอย่างสูงต่อชุมชน ทั้งทางกิจกรรมสังคมและเศรษฐกิจ ในระหว่างปี พ.ศ.2447 มีศาสนาจารย์ชื่อ ราม ชิงห์ เป็นศาสนาจารย์ประจำวัดแห่งนี้อย่างต่อเนื่องมาในปี พ.ศ.2518 ชาวซิกข์เชียงใหม่ ก็ได้บูรณะวัดของตนขึ้นอีกครั้ง เป็นอาคารถาวรตราบจนกระทั่งทุกวันนี้

บ้านสุกิจ นิมมานเหมินท์ เรือนไม้ร่วมสมัยในเขตร่อนขึ้นสองชั้นของ สุกิจ นิมมานเหมินท์ อดีตรองนายกรัฐมนตรี เจ้าของอาคาร นายอุสม นิมมานเหมินท์ (ที่เอกชนเช่าชมโดยการนัดหมาย)

สะพานจันทร์สมอนุสรณ์ (ข้าวแขก) เดิมเป็นสะพานที่สร้างขึ้นชั่วคราวโดยใช้ไม้ไผ่สานขัดแตะ บางคนเรียกว่าข้าวแขก ครั้นพอถึงหน้าน้ำหลากก็จะถูกน้ำพัดพังไป ต่อมาเมื่อคำข่าวอินเดียชื่อ โมตีราม หรือนายมนตรี โกสลาภิรมณ์ ได้บริจาคเงิน รวมทั้งมีการทอดผ้าป่าด้วยเพื่อระดมเงินทุนสร้างเป็นสะพานถาวรและเป็นอนุสรณ์สถานแก่ภรรยาของชาวอินเดียที่ชื่อจันทร์สม ปัจจุบันเป็นสะพานคนเดินข้ามฝั่งที่เชื่อมระหว่างชุมชนวัดเกตการามที่มีชาวอินเดียอาศัยอยู่มากกับตลาดวโรรส ซึ่งเป็นย่านค้าขายของชาวอินเดีย

บ้านพักของบริษัทรบดิช บอร์เนียว ภายในประกอบด้วยสถาปัตยกรรมดังต่อไปนี้

บ้านพักหมายเลข 4 ปัจจุบันคือ เบนนิวาส ที่ตั้งถนนเจริญราษฎร์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง เรือนสมัยกลาง ลักษณะเป็นเรือนไม้ได้ถนอมสูงมุงด้วยหลังคากระเบื้อง หลังคาทรงปั้นหยา เจ้าของเดิมและผู้ออกแบบ นายหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ (Mr. Louis T. Leonowens) สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2419 เจ้าของอาคารคือนายดับบลิว เบน เจ้าของคนต่อมาคือนายแจ๊ค เบน

บ้านพักหมายเลข 6 ปัจจุบันคือ เบนนิวาส ที่ตั้งถนนเจริญราษฎร์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง

เรือนปั้นหยา ลักษณะเป็นเรือนไม้ได้ถนอมสูงมุงด้วยหลังคากระเบื้อง มีสองหลังปลูกติดเชื่อมกัน เจ้าของเดิมและผู้ออกแบบ นายหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2420

บ้านพักผู้จัดการ บริษัทรบดิชบอร์เนียว ที่ตั้งถนนหน้าวัดเกต ซอย 2 ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง เคยใช้เป็นที่พักทหารญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นกงสุลญี่ปุ่นเดิม ที่ตั้งข้างพลอรัล เชียงใหม่คอนโดมิเนียม เป็นอาคารสองชั้น ชั้นล่างก่ออิฐฉาบปูน ยกพื้นสูง เครื่องบนเป็นไม้ หลังคาทรงปั้นหยา สถาปัตยกรรมแบบเขตร่อนขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอาคารบ้าง

ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 กว่าที่ผ่านมา ความสำคัญของการค้าย่านวัดเกตในอดีตก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันมีย่านการค้าของเชียงใหม่เกิดขึ้นมากมายกระจายออกไปหลายที่ เริ่มตั้งแต่บนถนนท่าแพ ถนนลอยเคราะห์ย่านไนท์บาซาร์ บริเวณริมถนนรอบคูเมือง รวมถึงย่านศูนย์การค้าของเมืองเชียงใหม่ อาทิ กาดสวนแก้ว แอร์พอร์ต พลาซ่าและคาร์ฟูร์ ก็ได้กลายเป็นแหล่งช้อปปิ้งที่ขึ้นชื่อของเชียงใหม่ ทุกวันนี้ย่านวัดเกตจึงกลายเป็นอดีตชุมทางแห่งการค้าขายของเมืองเชียงใหม่

เอกสารประกอบ

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรืองและคณะ โครงการเผยแพร่เส้นทางท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2547

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th